

รายงานสถานการณ์โรคหัด ปี 2561-2563 (ข้อมูล ณ วันที่ 24 มกราคม 2563)

กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

ข้อมูลจากกองระบาดวิทยา โดยใช้ฐานข้อมูลโครงการกำจัดหัด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2561 พบว่า ประเทศไทยมีรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัดทั้งสิ้น 7,229 ราย เสียชีวิต 23 ราย (อัตราป่วยตาย 0.32) เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 3,626 ราย (ร้อยละ 50) เป็นผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 1,891 ราย (ร้อยละ 26) โดยกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา พบอัตราป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ป่วยอายุน้อยกว่า 1 ปี อัตราป่วย 147.47 ต่อแสนประชากร รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 1-4 ปี (อัตราป่วย 53.36 ต่อแสนประชากร) 5-9 ปี (อัตราป่วย 18.72 ต่อแสนประชากร) โดยจังหวัดที่พบอัตราป่วยต่อแสนประชากรสะสมมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดยะลา (286.60 ต่อแสนประชากร) รองลงมา คือ ปัตตานี (226.45) นราธิวาส (40.97) สงขลา (28.60) และตาก (25.87) ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับวัคซีนหรือไม่แน่ใจว่าเคยได้รับวัคซีนมาก่อน (ร้อยละ 82)

สถานการณ์โรคหัด ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562 ถึง 24 มกราคม 2563 ประเทศไทยมีรายงานผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัดทั้งสิ้น 9,522 ราย เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 3,666 ราย (ร้อยละ 38) เป็นผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 1,582 ราย (ร้อยละ 17) โดยเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี มีอัตราป่วยสูงสุดคือ 151.36 ต่อแสนประชากร รองลงมาคือ อายุ 1-4 ปี (34.60) อายุ 30-39 ปี (14.03) กลุ่มอายุ 20-29 ปี (13.54) และอายุ 15-19 ปี (8.03) ตามลำดับ เป็นผู้ป่วยสัญชาติไทย 4,702 ราย (ร้อยละ 90) เมียนมาร์ 462 ราย (ร้อยละ 9) อื่น ๆ 84 ราย (ร้อยละ 1) เพศหญิงและชายในอัตราส่วน 1:1.3 จังหวัดที่พบอัตราป่วยต่อแสนประชากรสะสมมาก 5 อันดับแรก ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส (128.82 ต่อแสนประชากร) ปัตตานี (126.05) ยะลา (39.73) ภูเก็ต (34.88) และสตูล (31.95) ตามลำดับ จากการสอบสวนโรค พบว่า ผู้ป่วยร้อยละ 84 (4,397 ราย) ไม่เคยได้รับวัคซีนหรือไม่แน่ใจว่าเคยได้รับวัคซีนมาก่อน เคยได้รับวัคซีน 1 ครั้ง (ร้อยละ 9) เคยได้รับวัคซีนแต่ไม่ทราบจำนวนครั้ง (ร้อยละ 4) และเคยได้รับวัคซีน 2 ครั้ง (ร้อยละ 3)

สำหรับสถานการณ์ใน 4 จังหวัดภาคใต้ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2562 ถึง 24 มกราคม 2563 พบผู้ป่วยไข่ออกผื่นหรือสงสัยหัดจำนวน 3,255 ราย เสียชีวิต 22 ราย (อัตราป่วยตาย 0.70) เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการจำนวน 1,518 ราย (ร้อยละ 46) เป็นผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา 921 ราย (ร้อยละ 28) โดยกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการและผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยา พบอัตราป่วยต่อแสนประชากรสูงสุดในเด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี (อัตราป่วย 1,383.28 ต่อแสนประชากร) รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 1-4 ปี (320.09) อายุ 5-9 ปี (118.28) อายุ 10-14 ปี (54.86) และอายุ 15-19 ปี (46.88) ตามลำดับ อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 1.25:1 โดยอัตราป่วยต่อแสนประชากรจำแนกตามจังหวัด

ดังนี้ จังหวัดนราธิวาส (128.82 ต่อแสนประชากร) ปัตตานี (126.05) ยะลา (39.73) และสงขลา (22.79) จากการสอบสวนโรคพบว่า ผู้ป่วยร้อยละ 87 (2,128 ราย) ไม่เคยได้รับวัคซีนหรือไม่แน่ใจว่าได้รับวัคซีนมาก่อน ร้อยละ 8 เคยได้รับวัคซีน 1 ครั้ง ร้อยละ 3 เคยได้รับวัคซีนแต่ไม่ทราบจำนวนครั้ง และร้อยละ 2 เคยได้รับวัคซีน 2 ครั้ง

โดยตั้งแต่มีเหตุการณ์การระบาดในปี 2561 จนถึงวันที่ 24 มกราคม 2563 มีผู้ป่วยเสียชีวิตสะสมทั้งสิ้น 48 ราย (อัตราป่วยตาย 0.28) ผู้เสียชีวิตรายล่าสุดเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2562 เป็นรายงานจากจังหวัดปัตตานี 23 ราย ยะลา 10 ราย นราธิวาส 10 ราย สงขลา 2 ราย ตาก 2 ราย และราชบุรี 1 ราย โดยเป็นผู้เสียชีวิตรายใหม่ในปี 2562 จำนวน 25 ราย เป็นรายงานจากจังหวัดปัตตานี 13 ราย นราธิวาส 9 ราย ตาก 2 ราย และราชบุรี 1 ราย ผู้เสียชีวิตมีอาการเข้าได้กับโรคหัดทุกราย ในจำนวนนี้ได้รับการยืนยันทางห้องปฏิบัติการ 12 ราย ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการเป็นลบ 4 ราย ไม่ได้เก็บตัวอย่าง 7 ราย และผลกำกวม (equivocal) 2 ราย อายุระหว่าง 5 เดือนถึง 22 ปี (ค่ามัธยฐาน 1 ปี) ผู้เสียชีวิตอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ได้รับวัคซีนหัด 7 ราย ไม่เคยได้รับวัคซีนหัด 15 ราย เคยได้รับวัคซีนหัด 1 ครั้ง 2 ราย ไม่ทราบประวัติวัคซีน 1 ราย มีโรคประจำตัวเป็น Down Syndrome 1 ราย มีภาวะแทรกซ้อนคือปอดอักเสบทุกราย และมีภาวะสมองอักเสบ 1 ราย

จากการติดตามสถานการณ์การระบาดในภาคใต้พบว่า ภาพรวมมีแนวโน้มการรายงานเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาสยังคงรายงานผู้ป่วยยืนยันต่อเนื่อง ดังตาราง

	จำนวนผู้ป่วยที่รายงานทั้งหมด (จำนวนผู้ป่วยยืนยัน) สัปดาห์ระบาด ปี 2562-2563			
จังหวัด	สัปดาห์ที่ 52	สัปดาห์ที่ 53	สัปดาห์ที่ 54	สัปดาห์ที่ 55
ปัตตานี	4 (4)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
สงขลา	1 (1)	1 (1)	0 (0)	0 (0)
ยะลา	1 (1)	18 (0)	1 (1)	0 (0)
นราธิวาส	7 (7)	8 (2)	26 (2)	6 (0)
พื้นที่อื่น ๆ	12 (12)	52 (28)	27 (21)	15 (3)

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ป่วยที่รายงานทั้งหมด (จำนวนผู้ป่วยยืนยัน) สัปดาห์ระบาด ปี 2562-2563

การระบาดของโรคหัดในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ ในช่วงวันที่ 13-24 มกราคม 2563

1. จังหวัดชลบุรี

1.1 ข้อมูลจากรายงานการสอบสวนโรคโดยทีมสอบสวนโรคในพื้นที่ พบว่า มีรายงานการพบผู้ป่วยสงสัยหัดในเรือนสงฆ์สังฆา อำเภอกะลาสิริขันธ์ พบผู้ป่วยหัด 6 ราย มีผลการยืนยันการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

3 ราย รายแรกเริ่มป่วยวันที่ 18 ธันวาคม 2562 รายล่าสุดเริ่มป่วยวันที่ 20 มกราคม 2563 ผู้ป่วยเป็นเพศชาย 4 ราย เพศหญิง 2 ราย ผู้ป่วยทุกรายสัญชาติกัมพูชา อายุระหว่าง 1-29 ปี เข้ารับการรักษาผู้ป่วยใน 3 ราย ค้นหาได้ในชุมชน 3 ราย ผู้ป่วยทุกรายไม่เคยได้รับวัคซีนมาก่อน และอยู่ระหว่างการสอบสวนโรค

1.2 ข้อมูลจากรายงานการสอบสวนโรคโดยทีมสอบสวนโรคในพื้นที่ พบว่า มีรายงานการพบผู้ป่วยสงสัยหัดในครอบครัว อำเภอศรีราชา พบผู้ป่วยหัด 2 ราย เป็นมารดาและบุตร ผู้ป่วยมีผลการยืนยันการตรวจทางห้องปฏิบัติการ 1 ราย ทั้งสองรายเริ่มป่วยวันที่ 3 มกราคม 2563 สัญชาติไทย บุตรอายุ 4 เดือน ไม่เคยได้รับวัคซีน เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยใน มารดาอายุ 32 ปี ไม่แน่ใจว่าเคยได้รับวัคซีนมาก่อน เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยนอก อยู่ระหว่างการสอบสวนโรค

2. จังหวัดเชียงราย ข้อมูลจากรายงานการสอบสวนโรคโดยทีมสอบสวนโรคในพื้นที่ พบว่า มีรายงานการพบผู้ป่วยสงสัยหัดในห้างสรรพสินค้า อำเภอแม่สาย พบผู้ป่วยหัด 2 ราย มีผลการยืนยันการตรวจทางห้องปฏิบัติการ 1 ราย รายแรกเริ่มป่วยวันที่ 14 มกราคม 2563 รายล่าสุดเริ่มป่วยวันที่ 18 มกราคม 2563 ผู้ป่วยทั้งสองรายเป็นเพศชาย สัญชาติไทย อายุระหว่าง 26 ปี เข้ารับการรักษาผู้ป่วยนอก ไม่เคยไม่แน่ใจว่าได้รับวัคซีน 1 ราย ได้รับวัคซีน 1 ครั้ง 1 ราย จากรายงานการสอบสวนโรค ทีมสอบสวนโรคในพื้นที่พบผู้ป่วยอีก 2 ราย และดำเนินการค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติม มีการคัดกรองเจ้าหน้าที่ของห้างสรรพสินค้าก่อนเริ่มปฏิบัติงานทุกวัน หากพบผู้ที่มีอาการไข้ ไอ ร่วมกับผื่น ให้หยุดงานและพบแพทย์ทันที ประชาสัมพันธ์ให้ใส่หน้ากากอนามัย เพิ่มจุดบริการแอลกอฮอล์และเจลล้างมือของเจ้าหน้าที่และหน้าห้างสรรพสินค้า ดำเนินการล้างทำความสะอาดระบบแอร์ทั้งหมด โดยจะดำเนินการต่อเนื่องทุกสัปดาห์จนกว่าโรคจะสงบและมีการเฝ้าระวังต่อเนื่อง

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อมูลจากการเฝ้าระวังพบว่า สถานการณ์การระบาดในภาพรวมตลอดปี 2562 มีแนวโน้มคงที่มีการระบาดสูงกว่าปกติในช่วงฤดูหนาว สำหรับสถานการณ์การระบาดใน 4 จังหวัดชายแดนใต้ ในช่วง 4 สัปดาห์ที่ผ่านมา ภาพรวมมีแนวโน้มลดลง แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในจังหวัดนราธิวาสโดยเฉพาะในกลุ่มเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 5 ปี นอกจากนี้มีรายงานในจังหวัดอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง และมีรายงานการระบาดในที่ที่มีคนอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก เช่น เรือขนส่งสินค้า ห้างสรรพสินค้า ซึ่งส่วนใหญ่พบในกลุ่มวัยกลางคนและเด็กต่ำกว่า 15 ปี หน่วยงานสาธารณสุขควรเพิ่มความเข้มแข็งในการเฝ้าระวังโรคหัด ดังนี้

1. เนื่องจากมีการระบาดในเกือบทุกจังหวัดของประเทศ ร่วมกับเป็นฤดูหนาวซึ่งเป็นฤดูกาลการระบาดของโรค หน่วยงานสาธารณสุขควรประชาสัมพันธ์ในค่ายทหาร เรือนจำ สถานศึกษา โรงงาน เรื่องข้อมูลการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของโรค หากมีอาการไข้ร่วมกับผื่น หรือสงสัยโรคหัด ให้ไปพบแพทย์ และหยุดงาน หรือแยกผู้ป่วยออกจากพื้นที่ประชากรหนาแน่น หลังจากผื่นขึ้นอย่างน้อย 4 วัน

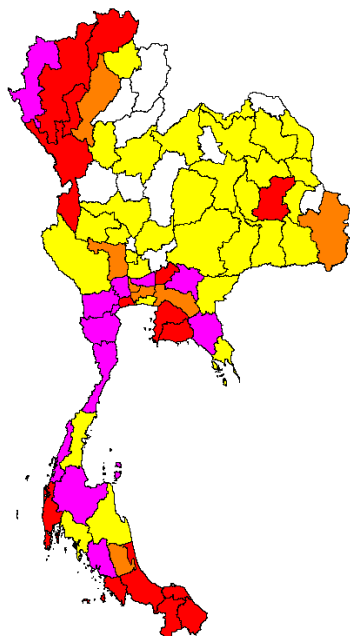
2. เมื่อพบผู้ป่วยสงสัยหัดในเรือขนส่งสินค้า ห้างสรรพสินค้า ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเพื่อดำเนินการสอบสวนและควบคุมโรค รวมถึงให้สุขศึกษาเพื่อป้องกันการระบาด พร้อมแจกหน้ากากอนามัยให้กับผู้ป่วยที่มีอาการ

3. กรณีที่มีผู้ป่วยหัดมารับบริการที่โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ควรมีการแยกผู้ป่วยจากผู้ป่วยกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากหัดเป็นโรคที่มีโอกาสแพร่กระจายได้ง่ายโดยเฉพาะในกลุ่มคนที่ไม่มียุติภูมิคุ้มกัน

หรือไม่เคยได้รับวัคซีน

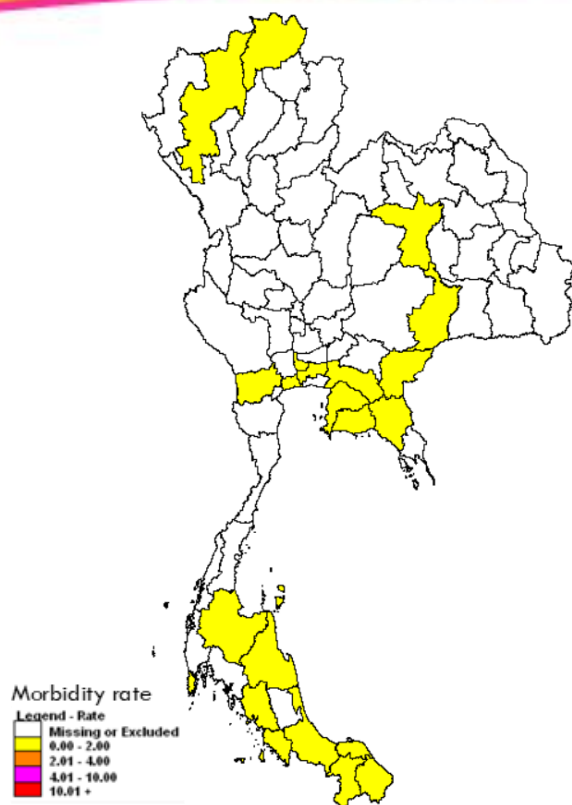
4. ผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวนเมื่อพบผู้ป่วยมี ไข้ ผื่น หรือสงสัยหัด หัดเยอรมัน และเก็บตัวอย่างเลือดส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการภายใน 48 ชั่วโมง และรายงานผู้ป่วยโรคหัดผ่านระบบ Measles Database Online (<https://apps.boe.moph.go.th/measles>)

5. ทุกพื้นที่ควรมีการสำรวจความครอบคลุมวัคซีนหัดในกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค เช่น ปัตตานี นราธิวาส สงขลา ยะลา สุราษฎร์ธานี นนทบุรี และเร่งรัดการให้วัคซีนในกลุ่มเป้าหมายให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ มากกว่าร้อยละ 95 เพื่อป้องกันการระบาดในวงกว้าง

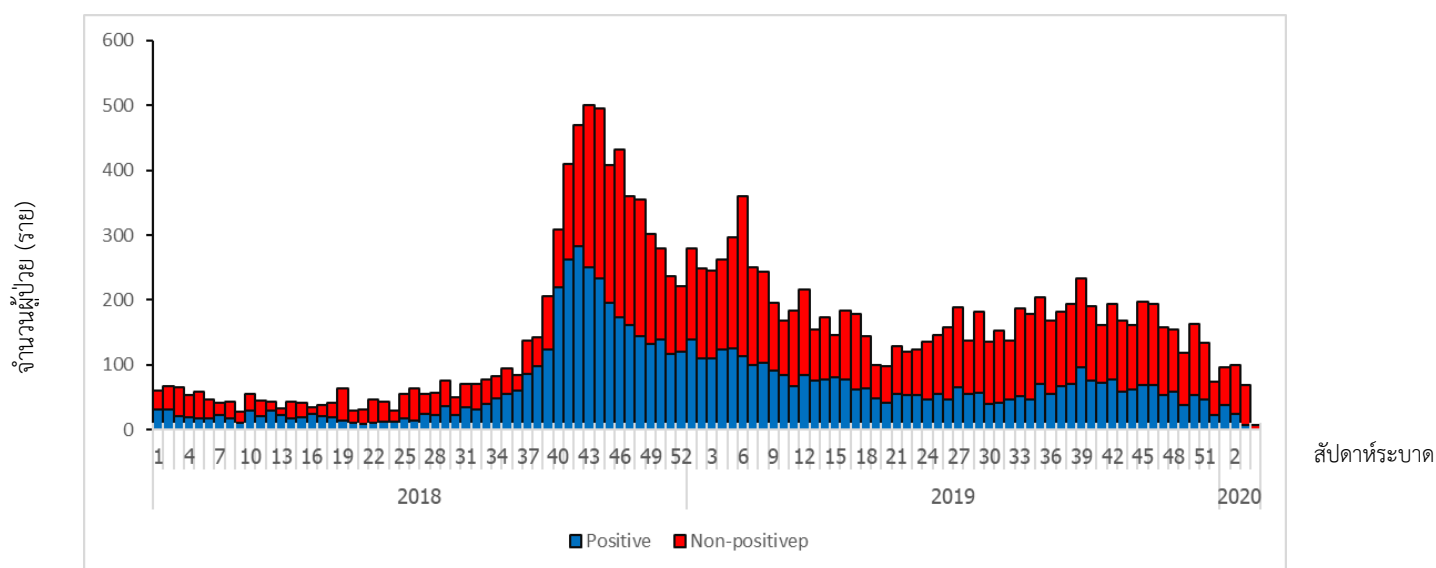
จังหวัด	อัตราป่วย 10 ⁵
นราธิวาส	128.82
ปัตตานี	126.05
ยะลา	39.73
ภูเก็ต	34.88
สตูล	31.95
ตาก	29.31
ชลบุรี	29.22
สงขลา	22.79
ลำพูน	20.97
นครนายก	19.07

รูปที่ 1 อัตราป่วยผู้ป่วยยืนยันโรคหัด และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาสะสมรายจังหวัด และจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูง 10 อันดับแรก (วันที่ 1 มกราคม 2562 ถึง 24 มกราคม 2563)

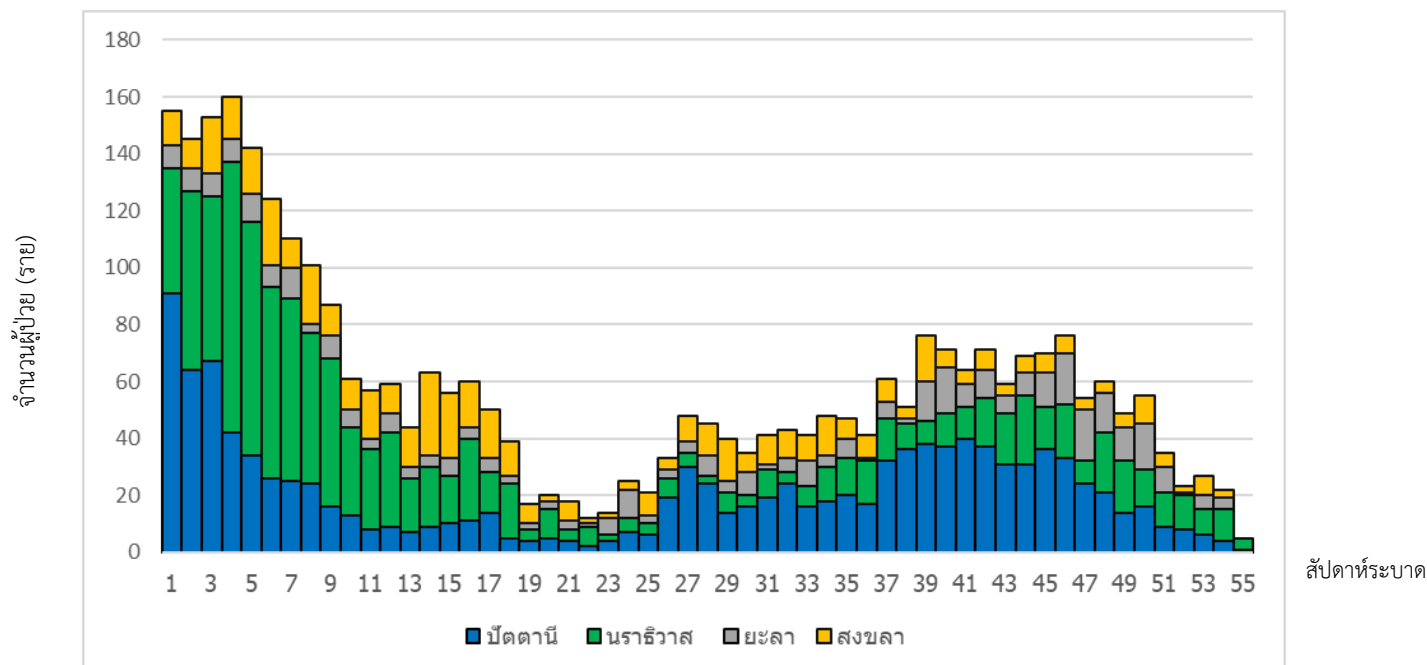

จังหวัด	อัตราป่วย 10 ⁵
สตูล	1.87
นราธิวาส	1.26
ภูเก็ต	1.26
สมุทรสาคร	0.92
ยะลา	0.76
จันทบุรี	0.75
ชลบุรี	0.73
ปัตตานี	0.56
สุราษฎร์ธานี	0.47
นนทบุรี	0.40

รูปที่ 2 อัตราป่วยผู้ป่วยยืนยันโรคหัด และผู้ป่วยที่มีความเชื่อมโยงทางระบาดวิทยาสะสมรายจังหวัด และจังหวัดที่มีอัตราป่วยสูง 10 อันดับแรก ในช่วง 4 สัปดาห์ (วันที่ 31 ธันวาคม 2563 ถึง 24 มกราคม 2563)

รูปที่ 3 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยอาการเข้าได้กับโรคหัด จำแนกวันเริ่มป่วยตามสัปดาห์การระบาด (วันที่ 1 มกราคม 2561 ถึง 24 มกราคม 2563)

รูปที่ 4 กราฟแสดงจำนวนผู้ป่วยอาการเข้าได้กับโรคหัด จำแนกวันเริ่มป่วยตามสัปดาห์การระบาด
ใน 4 จังหวัดภาคใต้ (วันที่ 1 มกราคม 2562 ถึง 24 มกราคม 2563)

ผู้สรุปรายงาน: ฉัตรมงคล สัมแป้น/ ศิริยุญา ไชยยา/ ภาวินี ดั่งเงิน
กองระบาดวิทยา